

Ковтун Олександр Григорович,
аспірант кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ У ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасному суспільстві, що зазнає постійних змін під впливом технологічних інновацій, цифрові навички стають невід'ємною частиною професійної діяльності. Сучасні освітні стандарти передбачають інтеграцію цифрових технологій у навчальний процес. Від викладачів очікується не лише володіння предметними знаннями, а й здатність навчати в цифровому середовищі, використовуючи мультимедійні засоби для підвищення якості навчання. Мультимедійні технології дають можливість візуалізувати складні концепції, створювати інтерактивне навчання, яке підвищує рівень залученості студентів та полегшує засвоєння матеріалу. Розвиток цифрової грамотності у викладачів професійної підготовки є не просто необхідністю, а ключовою умовою для забезпечення якісної освіти в умовах цифрової трансформації. І саме мультимедійні технології надають широкі можливості для цього, а тому їх використання стає важливою складовою освітнього процесу.

Цифрова грамотність охоплює не лише вміння користуватися цифровими пристроями та програмами, але й здатність критично оцінювати інформацію, створювати мультимедійний контент та забезпечувати ефективну комунікацію у цифровому середовищі.

Саме поняття цифрової грамотності дуже широко розглядається в зарубіжній літературі. Дослідники Хасан Тінмаз (Hasan Tinmaz), Ю-Тхек Лі (Yoo-Taek Lee), Міна Фанеа-Івановічі (Mina Fanea-Ivanovici) та Хаснан Бабер (Hasnan Baber) [2] визначають цифрову грамотність як компетенції та навички, необхідні для навігації в фрагментованій та складній інформаційній системі.

Людмила Гаврілова та Яна Топольник [3] зазначають, що цифрова грамотність, як широко використовуване поняття у зарубіжній педагогіці, насамперед означає вміння ефективно користуватися електронними пристроями та технологіями, а також наявність сформованих навичок роботи з цифровими ресурсами і даними.

Загалом цифрова грамотність сучасного викладача професійної підготовки складається з кількох ключових компонентів, а саме [4]:

– *інформаційна грамотність*: вміння знаходити, аналізувати, критично оцінювати, обробляти і використовувати інформацію для вирішення різноманітних завдань;

– *медіаграмотність*: комплекс знань, умінь і навичок, які дозволяють ефективно працювати з різними медіа-формами, такими як текст, аудіо, відео та зображення, а також розуміти їхній вплив на суспільство;

– *технологічна компетентність*: здатність ефективно використовувати сучасні цифрові технології для виконання різних професійних завдань і є основою для використання мультимедійних технологій в освітньому процесі.

Провідну роль у розвитку цифрової грамотності відіграють мультимедійні технології, забезпечуючи інтерактивність, доступність та залученість навчання. Вони дають змогу здобувати технічні навички, сприяють творчому створенню контенту, спонукають до критичного мислення та сприяють етичному використанню цифрових інструментів [1].

Використання освітніх відео (YouTube, Khan Academy) як джерел навчальної інформації сприяє розвитку навичок роботи з мультимедійним контентом, аналізу й оцінки інформації. Відеоуроки дозволяють візуалізувати складні концепції, роблячи навчання більш доступним і зрозумілим.

Технології віртуальної та доповненої реальності (VR та AR) забезпечують інноваційні методи навчання, зокрема у професійній підготовці, створюючи симуляції реальних ситуацій. Це сприяє формуванню практичних цифрових навичок, таких як управління віртуальними середовищами та робота з тривимірними об'єктами.

Використання гейміфікації у навчанні (наприклад, Kahoot, Quizlet) сприяє підвищенню мотивації та активного залучення в процес навчання. Це формує не лише цифрову грамотність, але й навички критичного мислення та вирішення проблем, що є важливими для сучасного цифрового світу.

Програми на зразок Canva, Adobe Creative Cloud, та інші інструменти для редагування відео та графіки допомагають розвивати медіаграмотність та навички створення контенту. Це дозволяє користувачам практично опановувати цифрові інструменти та розвивати творчі здібності у медіа-середовищі.

Таким чином, формування цифрової грамотності у викладачів професійної підготовки засобами мультимедійних технологій є невід'ємною частиною підготовки конкурентоспроможних фахівців, які готові до викликів сучасного світу. Цифрова трансформація значно вплинула на всі аспекти освітнього процесу, відкривши нові можливості для підвищення ефективності навчання та адаптації освітніх програм до вимог цифрової економіки. Викладачі, які володіють інформаційною грамотністю, медіаграмотністю та технологічною компетентністю, здатні не лише успішно виконувати свої професійні завдання, але й формувати у студентів навички, необхідні для успішної роботи в умовах сучасності.

Список використаної літератури

1. Audrin, C., Audrin, B. Key factors in digital literacy in learning and education: a systematic literature review using text mining. *Educ Inf Technol*, 27, 7395–7419 (2022). URL: <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10832-5> (дата звернення: 18.10.2024).
2. Tinmaz, H., Lee, Y.T., Fanea-Ivanovici, M. et al. A systematic review on digital literacy. *Smart Learn. Environ.* 9, 21 (2022). <https://doi.org/10.1186/s40561-022-00204-y>.
3. Гаврілова Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Том 61, №5. URL: https://www.researchgate.net/publication/331467353_CIFROVA_KULTURA_CIFROVA_GRAMOTNIST_CIFROVA_KOMPETENTNIST_AK_SUCASNI_OSVITNI_FENOMENI (дата звернення: 16.10.2024).
4. Тілікіна Н. В. Медіа-, інформаційна і комп'ютерна грамотність як компоненти цифрової грамотності. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. 2021. №29. С. 46–56. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/376> (дата звернення: 17.10.2024).